

6. Про схвалення Стратегії підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2024 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.10.2020. № 1360-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1360-2020-%D1%80#Text> (дата звернення 21.05.2023).

7. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. Дата оновлення: 15.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення 21.05.2023).

8. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. Дата оновлення: 15.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 25.05.2023).

9. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 07.11.2015 № 1395. Дата оновлення: 04.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1408-15#Text> (дата звернення 21.05.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-293-0-51>

Колодін Д. О.

кандидат юридичних наук, доцент,

декан факультету цивільної та господарської юстиції

Національного університету «Одеська юридична академія»

ФІНАНСУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ, ПЕРЕДВИБОРНОЇ АГІТАЦІЇ ЧИ АГІТАЦІЇ РЕФЕРЕНДУМУ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Під впливом міжнародних виборчих стандартів 23.02.2006 року чинний кримінальний закон України було доповнено заборонаю порушення порядку фінансування політичної партії, передвиборної агітації чи агітації референдуму (ст. 159-1 КК України). Ряд міжнародно-правових актів закликав до криміналізації на національних рівнях порушення правил фінансування політичних партій і виборчих кампаній. До таких можна віднести Резолюцію № (97)24 Комітету міністрів Ради Європи «Про двадцять принципів боротьби з корупцією» 1997 року, Рекомендацію № 1516(2001) Парламентської Асамблеї РЄ «Про

фінансування політичних партій» 2001 року, Рекомендацію № (2003)4 Комітету міністрів РЄ «Про загальні правила боротьби з корупцією при фінансуванні політичних партій та виборчих кампаній» 2003 року та ін.

Станом на сьогодні нормативно-правову базу фінансування політичних партій, виборчих кампаній та кампаній з проведення референдуму складають положення Виборчого кодексу України, ряду Законів України та актів антикорупційних державних установ, які визначають законні джерела фінансування політичних партій, виборчих кампаній, кампаній з проведення референдуму, а також відповідні повноваження й обов'язки держави та учасників політичного процесу.

Предметом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 159-1 КК України є звітні відомості партії про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, про надходження та використання коштів виборчого фонду партії, звіті місцевої організації партії, фінансовому звіті кандидата на виборах.

Дане кримінально каране діяння може бути вчинене шляхом подання завідомо недостовірних відомостей у звіті політичної партії про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру або у фінансовому звіті про надходження та використання коштів виборчого фонду політичної партії, місцевої організації політичної партії, кандидата.

Недостовірність відомостей, які містяться в зазначених звітах полягає у їхній невідповідності реальному фінансуванню діяльності політичної партії чи виборчої кампанії, що може бути обумовлено відсутністю інформації, зазначенням невірних даних, невідповідність вказаних у звітах даних обліковим документам тощо (Про деякі питання проведення перевірки звітності політичних партій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру : Наказ Національного агентства з питань запобігання корупції від 14.01.2021 року № 6/21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0117-21#Text>).

Подання недостовірних відомостей, які містяться у звіті (ч. 1 ст. 159-1 КК України) означає передачу звіту, що містить недостовірні відомості, суб'єкту права, визначеному законодавством, до яких слід віднести НАЗК, розпоряднику коштів накопичувального рахунку виборчого фонду кандидата, політичній партії, ЦВК, окружна і територіальна виборчі комісії, в залежності від суб'єкта подання.

До таких суб'єктів належать керівник політичної партії (у разі подання звіту партії про майно, доходи, витрати й зобов'язання фінансового характеру); розпорядник поточного рахунку виборчого фонду кандидата в Президенти України, партії або місцевої організації партії (у разі подання фінансового звіту щодо коштів такого рахунку); розпорядник накопичувального рахунку виборчого фонду кандидата в Президенти України, партії або місцевої організації партії (у разі подання

фінансового звіту щодо коштів такого рахунку); розпорядник поточного рахунку виборчого фонду кандидата в народні депутати України, кандидата в депутати місцевої ради в одномандатному виборчому окрузі або кандидата на посади сільського, селищного, міського голови (у разі подання фінансового звіту щодо коштів такого рахунку).

Також кваліфікований склад аналізованого кримінального правопорушення (ч. 2 ст. 159-2 КК України) може бути вчинено шляхом наступних альтернативних дій:

- умисне здійснення внеску на підтримку політичної партії особою, яка не має на те права, або від імені юридичної особи, яка не має на те права;

- умисне здійснення внеску на користь політичної партії фізичною особою або від імені юридичної особи у великому розмірі;

- умисне надання фінансової (матеріальної) підтримки для здійснення передвиборної агітації чи агітації референдуму фізичною особою або від імені юридичної особи у великому розмірі чи особою, яка не має на те права, або від імені юридичної особи, яка не має на те права;

- умисне отримання внеску на користь політичної партії від особи, яка не має права здійснювати такий внесок, або у великому розмірі, умисне отримання у великому розмірі фінансової (матеріальної) підтримки у здійсненні передвиборної агітації чи агітації референдуму;

- умисне отримання такої фінансової (матеріальної) підтримки від особи, яка не має права надавати таку фінансову (матеріальну) підтримку.

Підвищену суспільну небезпеку містить дії, передбачені ч. 1 та ч. 2 ст. 159-2 КК України, якщо вони вчинені повторно, за попередньою змовою групою осіб, організованою групою або поєднані з вимоганням внеску чи фінансової (матеріальної) підтримки у здійсненні передвиборної агітації чи агітації референдуму.

Суспільна небезпека фінансування політичних партій, передвиборної агітації чи агітації референдуму полягає в тому, що дана діяльність може бути тим інструментом, який при наявності недоліків чинного законодавства, що регулює суспільні відносини, які виникають при наданні або отриманні внеску на підтримку політичної партії, або при отриманні державного фінансування статутної діяльності політичної партії, або при наданні або отриманні фінансової (матеріальної) підтримки для здійснення передвиборної агітації або агітації референдуму, може бути застосованим для нівелювання волі виборців.